

Petre Cancel - 130

N. 7 martie 1890, în Bacău - m. 29 noiembrie 1947, la București. **Profesor universitar, lingvist.** Copilărește în urbea natală, unde urmează ciclul primar și gimnazial, continuându-și studiile la Liceul „Principele Ferdinand” și, după obținerea bacalauratului, în 1909, la Facultatea de Litere și Filozofie a Universității din București (1909-1912). Aici studiază, sub îndrumarea profesorilor Ioan Bogdan și Dimitrie Onciul, filologia română și slavă, numărându-se printre studenții străluciți ai acestora. La recomandarea marelui slavist, își continuă studiile de slavistică la Universitățile din Belgrad, Sofia, Viena, Zagreb și Praga (1913-1919), la aceasta din urmă susținându-și doctoratul în filologie slavă (1919). Începuse să publice încă din țară, istoricul D. Onciul înlesnindu-i cu sfaturile sale tipărirea lucrării *Data epistolei lui Uzum-Hasan către Ștefan cel Mare și misiunea lui Isak-beg; parte din relațiile lui Ștefan cel Mare cu Roma, Veneția și Genoa* (1912), urmată peste un an de *Păstoritul la poporul român. Precizări etnografico-istorice cu prilejul apariției studiului D. O. Densușianu „Păstoritul la popoarele romanice”* (București, 1913). La revenirea în țară e numit profesor suplinitor la Catedra de limbi slave a Universității din Capitală (1920), iar după moartea profesorului său, Ioan Bogdan, în 1923, devine profesor titular. Efectuează cercetări în domeniul lingvisticii slave și al filologiei slavo-române, studiind totodată folclorul și literatura țărilor slave și, cu precădere, creația populară din Serbia și Croația. Colaborează la revistele **Convorbiri literare**, **Drum drept**, **Familia noastră**, **Revue des études slaves**, **Unirea**, **Universul** ș.a., publicând o parte din rodul cercetării sale în domeniul slavisticii. Unele lucrări au fost reunite apoi și în volum, cum ar fi studiile *Asupra temelor slave vechi bisericești în -u și asupra nașterii slaviculturii y* (București, 1920), *Contribuții originale privind filozofia slavo-română (Despre „rumân” și*

despre unele probleme lexicale vechi slavo-române, idem, 1921), *Termeni slavi de plug în daco-română* (idem, 1921), *Apropos de l'origine des „bulgaristice”* (idem, 1921), *Originea poeziei populare. Precizuni, distincțiuni* (Editura Casa Școalelor, București, 1922), *Curs de istoria românilor* (București, 1925), *Curs de literatură sârbă*, vol. I, *În Bosnia* (idem, 1932-1933), *Curs de istoria literaturii croate* (idem, 1934), *Curs de istoria literaturii sud-slave* (idem, 1936-1937), *Introducere în filologia și lingvistica slavo-română* (idem, 1938), *Istoria literaturii iugoslave. 1750-1820* (idem, 1938), *Curs de istoria literaturii croate în sec. XVI-XVII* (idem, 1943), *Istoria literaturii ruse. Din istoria literaturii sârbe* (îngrijitor, Pandele Olteanu; idem,

1945). Un alt studiu, *Când au împrumutat românii alfabetul chirilic*, a fost inclus în volumul *Lui Nicolae Iorga, omagiu* (Editura Scrisul Românesc, Craiova, 1921), editat cu prilejul împlinirii de către savant a primei jumătăți de veac din zbugiumata sa existență. Dintre numeroasele sale traduceri nu a publicat în volum decât *Despre bolșevism* de T. G. Masaryk (București, 1923). „Fire vioaie și veselă”, cum îl vedea academicianul Iuliu Nițulescu, s-a numărat printre cei dintâi membri ai Academiei Bărlădene, lăsând în urmă o operă importantă și rămânând în conștiința contemporanilor ca un slavist eminent, a „doua flacăra a filologiei românești în epoca de aur, stinsă prea dureros și prea devreme” (Vasile Bogrea).

Volbură Poiană-Năsturaș - 130

Este pseudonimul lui Constantin I. Năsturaș, n. 13 martie 1890, în comuna Galbeni, județul Roman (azi, Bacău) - m. 5 octombrie 1972, la Arad. **Ofițer, profesor, poet, prozator, publicist.** Este al unsprezecelea copil dintre cei doisprezece ai familiei Elena, prezbiteră, și Ioan Năsturaș, preot. Copilărește în frumoasa așezare de pe Valea Siretului, în care vor mai vedea lumina zilei, între alții, scriitorul Mihail Straje, matematicianul Vasile V. Chiriac, actorii Radu Beligan și Geo Popa, începându-și studiile la Școala Primară din satul natal și continuându-le la Poieni și la Iași, unde va fi elev, între 1904 și 1911, al Seminarului „Veniamin Costache”. Spre dezamăgirea tatălui, va abandona calea preoției, după absolvire optând pentru o carieră militară, mult mai bine retribuită. Urmează cursurile Școlii Militare de Infanterie din București (1911-1913), ca tânăr ofițer primind botezul focului în campania din Bulgaria (1913) și, apoi, călindu-se, în luptele de la Mărăști și Mărășești (1917). Rănit în confruntările de la Brâniștari, județul Giurgiu, și făcut prizonier, e dat dispărut pentru o perioadă

și considerat mort, deplâns fiind de Nicolae Iorga, în **Neamul românesc**, cel care îl debutase ca poet, pe 15 aprilie 1907, în **Floarea Darurilor**, cu poezia *Fratelui Gheorghe*. Revine însă pe front, sfârșitul Primului Război Mondial găsindu-l sub comanda generalului Traian Moșoiu, în Transilvania, unde, în urma Marii Uniri, se înființase, pe 1 aprilie 1919, la Sibiu, Regimentul 4 Grăniceri (din noiembrie 1934, Regimentul 4 Grăniceri de Gardă „Horea” Deva) și Comandamentul Brigăzii 2 Grăniceri. Cariera sa militară, desfășurată în garnizoanele Sibiu, Deva, Oradea, Chișinău, Lugoj, Timișoara și Arad, cunoaște o evoluție continuă, avansând până la gradul de colonel (1939). În această perioadă funcționează ca director de studii la Școala de Ofițeri de la Sibiu, Școala de Maiori de la Sfântu Gheorghe și Liceul Militar „Principele Ferdinand” din Chișinău, în zilele tulburi ale celei de a doua mari conflagrații mondiale fiind, pentru o vreme, și prefect în Transnistria (1941-1943), în această calitate reușind să evite deportarea peste Bug a 70000 de evrei și să-i

scape, astfel, de la moarte. După încheierea celui de-al Doilea Război Mondial, această atitudine îi va aduce salvarea de la detenție, fiind unicul prefect transnistrean care a beneficiat de achitare în procesele intentate de comuniști. Iubitor de glie și de neam, liberal prin gândire și prin faptă – în 1946 încă făcea parte, ca „scriitor și colonel“, din Comitetul Organizației Partidului Național Popular a județului Timiș-Torontal –, a desfășurat în paralel și o bogată activitate scriitoricească, publicând intens în presa vremii și încredințând editurilor mai multe volume de poezie și proză. A colaborat, astfel, la revistele **Catedra**, **Cele trei Crișuri** (unde a fost și secretar de redacție), **Cosânzeana**, **Cuget clar** (Noul „Sămănător“), **Dacia Traiană**, **Dascălul poporului**, **Drapelul**, **Drum drept**, **Evoluția**, **Familia**, **Făt-Frumos**, **Flacăra**, **Flacăra roșie**, **Foaia interesantă**, **Glasul moșilor**, **Lucașfăruș**, **Neamul românesc literar**, **Orizont**, **Patria**, **Păstorul Tutovei**, **Ramuri**, **Românul**, **Săgetătorul**, **Sămănătorul**, **Scrisul bănățean**, **Societatea de mâine**, **Solia dreptății**, **Transilvania**, **Tribuna nouă**, **Țara Noastră**, **Unirea**, **Universul literar**, **Viața literară**, **Viața românească** ș.a., după trecerea la cele veșnice mai apărându-i versuri în **Academia Bărlădeană** și **Dacia literară**. Editorial a debutat în 1912, sub numele său, cu volumul de poezie **Spre viață** (Tipografia Românească, București), prefațat de Nicolae Iorga, care i-a urmărit și stimulat evoluția, incluzându-l peste două decenii, în categoria „noii poezii tradiționaliste“, în *Istoria literaturii românești contemporane* (vol. II, Editura Adevărul, București, 1934). Poetul-tribun a încredințat apoi tiparului, cu pseudonimul ce l-a consacrat, volumele **Glasul brazdelor** (Editura Societății Culturale „Miron Costin“, Roman, 1914), editat „În folosul înălțării unui monument celor căzuți în Bulgaria 1913, din regimentul Roman No. 14“, **Domnița Bistriței** (Tipografia George Matheiu, Bistrița, 1918), **În noaptea Paștilor** (Editura Tipografiei Archidiecezane, Sibiu,

1920), **Din copilărie** (Editura Librăriei Săteanului, Săliște, 1921), **Noaptea învierii**, **Feerie în versuri** (Sibiu, 1921), **Luna'n prag** (Tipografia A. Mirach, Deva, 1923), **Ramuri altoite**, (București, 1923), **Regina Maria** (Deva, 1923, ediția a II-a, Cleveland, 1926), **Cosașii** (Editura Libertatea, Orăștie, 1924), **Aurul Patriei: poezii patriotice** (Editura Tipografiei Cele Trei Crișuri, Oradea-Mare, 1925), **Fata din Ardeal, poem național, în versuri, în 3 acte** (Editura Librăriei Diecezane, Arad, 1926), **Galbenii: poezii** (Tipografia și Librăria Românească, Oradea, 1926), **Toamna** (Editura G. Ienci, Arad, 1929), **Patria** (București, 1931), **Grâu bun** (Editura Viața Nouă, Craiova, 1932), **Pâne pentru suflet** (Timișoara, 1932, ediția a II-a, București, 1934), **Fântâni cu Lună** (Tipografia Cartea Românească, Timișoara, 1936), **Pământ românesc**, (Iași, 1939), **Basarabia** (Chișinău, 1940), **Țara noastră (1910-1940)** (Timișoara, 1940), **Hotarele** (idem, 1941), precum și antologiile **Cântă cucu dragostea** și **Versuri alese** (acesta, sub girul redacției revistei **Lucașfăruș**). Urmare a inițiativei sale controversate din august 1930, când îl anunța pe secretarul regelui, Constantin Dumitrescu, că a instituit un premiu pentru poezii dedicate Restaurării și încoronării lui Carol al II-lea, în 1931 a apărut, la Timișoara, volumul **Regele**, semnat în colaborare cu C. Pavelescu, G. Gregorian și M. Dem. Radulescu. În tandem cu Z. Sandu, în 1920 a cules și întocmit, de asemenea,

volumul **Doinele generalului Moșoiu**, apărut în același an, la Sibiu. La acestea se adaugă volumele de proză **Lumină nouă** (Sibiu, 1920), **Ion Burduf** (Arad, 1925) și romanul cu caracter autobiografic **Din stejar, stejar răsare** (Editura Librăriei Pavel Suru, București, 1935), ce are în prim plan „urmările Primului Război Mondial în existența simplă și lipsită de spectaculos a unei familii de țărani olteni harnici și respectați, puși de autor în situația neverosimilă de a se transforma peste noapte în personaje eroice, cu discurs mobilizator“. Foarte activ în viața scriitoricească, a organizat conferințe și șezători literare, a inițiat Expoziția de Cărți Românești din Timișoara (1933), a participat la întrunirile Cenaclului „Altarul Cărții“, prima mișcare literară din Banat, și a contribuit, alături de Aurel Cosma, Ioachim Miloia, Traian Topliceanu, Constantin Miu-Lerca, Dorian Grozdan, Ion Stoia-Udrea, Nicolae Ivan, Grigore Popiți, Livius Jurchescu, Aurel Contrea, Dimitrie Fara, Pompiliu Șerbescu, la înființarea Societății Scriitorilor Români din Banat (1934), al cărei prim președinte a devenit. Prin desființarea, în octombrie 1944 a Regimentului 4 Grăniceri de Gardă „Horea“, începând din 1945 se stabilește la Arad, unde continuă să scrie și să publice, activând în Cercul Literar „Alexandru Sahia“ și în Cenaclul „Lucian Blaga“ și sprijinind cu experiența sa tinerii scriitori. Antologat de Petru Homoceanul în volumul **Poezii de la Sămănătorul** (Editura Minerva, București, 1978), prolificul autor „exaltând glasul brazdelor“, cum reamărcă istoricul și criticul literar Constantin Ciopraga, a rămas un anonim pentru băcăuani, până și foștii consăteni neincluzându-l printre personalitățile locului. Compozitorul Nicolae Brânzeu, concitadinul său arădean, în schimb, a compus o corală pentru mezzosoprană și cor mixt pe versurile poeziei sale „Cântec de leagăn pentru Nicolae Bălcescu“, una dintre cele mai îndrăgite melodii de către corurile bănățene. ►